

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 13.

Gazdaság és politika.

(K. Ö.) A képviselőház megkezdte a nyári szünet után a munkálkodást. Ez a munkálkodás a gazdasági harcok jegyében indul meg. Kíváncsiak vagyunk, hogy ezeknek a harcoknak folyamán a politika mennyiben fogja a gazdasági érdekeket háttérbe szorítani. Mert erre el lehetünk készülve. A múlt tapasztalatai és a jelen viszonyok arról győznek meg bennünket, hogy még távol vagyunk attól, hogy gazdasági fejlődésünknek megfelelő egészséges politikát tudnánk csinálni.

Az összes gazdasági kérdések, melyek az új politikai kámpányban felvonulnak, állításunk mellett bizonyítanak.

Miért nincs meg Ausztriával a kiegyezés? Mert politikai kérdést csináltunk belőle. Mi kicsinyeltük a kiegyezés gazdasági kihatásait, Ausztria pedig figyelembe nem vette az országnak a gazdasági önállósághoz való jogát és annak lehetőségét, hogy mihelyt érdekeink azt úgy kívánják — az önálló vámterület tényleges állapotára átléphetünk. Ugy kezelték a dolgot, mintha gyarmattal lenne dolguk, melyre akarataikat rákényszeríthetik. Mi pedig politikai rezonból türjük a fonák helyzetet és csináljuk a mezőgazdasági érdekek biztosítását mellőző politikát.

Olasz országgal provizóriumot kötötünk. Miért? Mert az 1899. évi XXX. t.-cz. 4. §-sa szerint, ha 1903-ig a kiegyezést Ausztriával nyélbe nem ütjük, kereskedelmi szerződést 1907-en tud nem köthetünk. A Tisza-kormány azonban nem érte be a provizóriummal, hanem kötelezettséget vállalt a végleges tíz évre szóló szerződésre. Vajjon minek az alapján? Van-e törvényes felhatalmazása erre? Nincs. Törvényes felhatalmazás nélkül, sőt az idézett törvényzikk rendelkezései ellenére, melyek tiltják a szerződéses tárgyalások megindítását, mielőtt az agrárérdekeinket biztosító autonom vámtarifánk nincs, állapotok meg bizonyos szerződéses feltételekben.

A provizórium sérti érdekeinket. A borvámklauzula más alakot nyert és ami ellen a magyar szőlősgazdák mindig tiltakoztak, hogy házasítási célokra olasz bort többé behozni ne lehessen, éppen azt engedték meg, ha csak egy időre is az olaszoknak.

Ki ne látná meg itt is annak a politikai rendszernek az érvényesülését, mely három évtizeden át a politikai érvényesülés kedvéért idegen érdekeknek áldozta fel az ország gazdasági fejlődését.

Es mi lesz a német kereskedelmi szerződéssel? Ennek a szerződésnek a megkötése nagyon fontos reánk nézve, sőt fontosabb, mint a többi együttvéve. De itt is, mint minden szerződéses vi-

szonynál a do ut des alapjára kell helyelkednünk. Mert kizárólagosan politikai szempontokból oly szerződést kötni, melyben semmit sem kapunk és mindent adunk, czétünk nem lehet. Pedig a németek úgy okoskodnak. Egyrészt a német agráriusok követelése, másrészt a mi új önálló vámtarifánkban stipulált magas agrárvámok azt a látszatot keltik, mintha a német kormány nem lenne hajlandó az exorbitans agrárvámokból engedni.

Még a vámtételek mérséklése esetén is sok áruval, mely Németországból kiszorul, másfelé kell gravitálni, ami mindig nehézséggel és a forgalom csökkenésével jár.

Itt tehát kizárólagosan a politikai szempontok lesznek a mérvadók, hogy a szerződés megkötése esetén, mit fogadhatunk el és mennyit engedhetünk a mi követeléseinkből. Mindenesetre elhibázott dolog lenne, oly szerződésbe menni bele, mely míg megvédi Ausztria ipari érdekeit, rólunk egyáltalán nem gondoskodik. Ausztria felvevő képessége nem határtalan és az osztrák fejlődő mezőgazdaság fokozatos versenyt csinál mezőgazdasági terményeinknek.

Majd elvállik, hogy a nemzet képvisellete tud-e gazdasági fejlődésünket előmozdító politikát csinálni.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Barabás Béla Clevelandban.

Amerikai ujságokat kaptunk tegnapi postával, magyar, angol és németet. És mind a három nyelven egyről beszéltek: képviselők ünnepeltetéséről Amerikában.

A lapok eddigi rövid tudósításai kiegészítésül most adhatjuk a clevelandi ünnepélyek teljes leírását a Magyar Hirmondó, The Cleveland Leader és a Wächter und Anzeiger napilapok, valamint a Magyarok Vasárnapja hetilap nyomán, a melyeket Perczel Lajos clevelandi közjegyző ur volt szives lapunkhoz juttatni.

Meglepő az a részletesség, a melylyel nemcsak a magyar, hanem az angol és német lapok is foglalkoznak a magyar képviselők amerikai utjával. Erkölcsi haszna kiszámíthatatlan ennek az utnak: megismerték odakint, hogy a kis magyar nemzet szellemi ereje mily nagy, mennyire kimagaslott a többi európai nemzetek közül, viszont az ottani magyarságban megerősítette a nemzeti öntudatot s a magyar hazai iránti ragaszkodást.

A magyar képviselők közt természetesen Apponyit emelték ki legjobban; büszkéek vagyunk rá, hogy utána rögtön Barabás Bélát, Nagyvárad képviselőjét emlegetik. Arczképét közlik a lapok, méltatják működését s véleményét kérik ki az amerikai viszonyokról.

Az érdekes lapvéleményekre még visszatérünk; ezuttal a Kossuth szobor körül lejátszódtott ünnepélyről emlékezünk meg. Ott csúcsosodott ki Barabás Béla amerikai szereplése egy hatalmas beszédben, melylyel elragadta a clevelandi magyarokat.

A Kossuth-szobrot szept. 20-án koszorúzták meg a magyar vendégek. Az ünnepélyt az Önképző Dalárda nyitotta meg a Hymnusszal, aztán Perczel Lajos közjegyző, Barabás Béla egykori osztálytársa mondott kitünő, tartalmas beszédet, melyben többek közt a következőket mondotta:

E szobor — Kossuth Apánk szobra — magyar földön áll: itt találkoztak Kossuth Lajos szülőházának telkéből vett maroknyi por,

azon templom portájából nyert földdel, melyben megkeresztelték, s azon röggel, mely nyugvóhelyéről szereztetett be. — Itt találkozott Drégely-vár romjaiból egy kövecs, — a mohácsi gyásztérről küldött földdel, Világos és Visegrádéval, — a segesvári csataterőről érkezett — a kápolnai és debreczeni vérmézővel, — itt vegyült össze az aradi Golgotháról küldött s a meggyilkolt félistenek vérével szentelt föld a budapesti »Neugebäude« helyéről vett — Gróf Batthyányi vérével átázott homokkal.

Azonban ez a magyar föld arra is buzdít minket, hogy új hazánknak, mely ápol és véd, hű, — odadó, — önfeláldozó polgárai legyünk.

Hogy Magyarország ide szakadt fiai komolyan teljesítik itteni polgári kötelességeiket, azt följegyezte az Egyesült Államok polgárháborújának története, melynek lapjaira Asbóth, Stahl tábornokok, Zágonyi ezredes, báró Majthényi Tivadar, Albert Anselm, Figyelmessy, Rombauer, Rózsafy, Semsey, dr Czapkay főtisztek és sokan mások kardjaikkal vésték be nevüket.

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer-

jainál úgy mint idült bronchitis, influenza után

ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszűnteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.-kor-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden füveg az alantü czegeggyel legyen ellátva:

tüdőbetegségeknel, lélegzőszervek hurutos bajainál, számarhurut és különösen lábadozóknál

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc)

480.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

A lanyha, álmos nyári közgyűlések után tegnap ismét a régi pezsgős élet eleven lüktetése keringett az új városház disztermében. A választás és egy-két fontosabb ügy hozott fel annyi városatyát a közgyűlésre. Már a megnyitáshoz tömött padosorok várták az előterjesztéseket.

Mindjárt a polgármesteri jelentésnél megindult a szóáradat, a pénztár ismeretes, vagyis inkább egészében ismeretlen ügye körül.

Zalavármegye átiratánál pedig átalakult a közgyűlés szociálista munkás gyűléssé s a vezérszerepet dr. Friedländer Sámuel ragadta magához, aki olyan szociálista beszédet rögtönözött, amelyet csak fésületlenebb gunyában hallottunk eddig. Hír szerint a nagyváradi szociálisták hálásak lesznek ezért s a legközelebbi tüntetés alkalmával fátyásmenetet rendeznek a tiszteletére s beverik az ablakait.

Hlatky Endre a sztrájkok jogosultsága mellett beszélt, amit a munkások szintén honorálni fognak, de a változatosság kedvéért neki nem rendeznek fátyás zenét, hanem sűrű sötét éjben verik be az ablakait.

Dr. Moskovits József beszéde a sztrájkok ellen irányult, bár elismerte, hogy jogos a sztrájk, ha a munkások a maguk és családjuk jólétét mozdítják elő. Mint halljuk, a beszéd olyan hatással volt a Moskovits-gyár ama bizonyos tót munkásaira, hogy rögtön megalakították a sztrájkbizottságot s csak 5 százalékos munkabér felemelést követelnek különbeni sztrájk terhe mellett — saját jólétük előmozdítása érdekében.

*

Dr. Várady Zsigmonddal nagyon kegyetlen a sors. Nem tudott tegnap gyönyörködni az interpellációkat tönkre silányító indítványának mesés eredményében. Ennyi sikerről még ő sem álmodott.

Tegnapra több felszólalást jegyeztek be az interpellációs könyvbe. Mikor azonban fél 7 órakor az interpellációkra került a sor, nem-

csak a városatyák, de az egyik interpelláló is megugrott.

Igy aztán csak Weisz Károly mondotta el felszólalását. Ő sem volt szerencsés. Olyan dolgokat hozott felszínre, amelyekkel nem lehetett érdeklődést kelteni.

Este fél 7 órakor a főorvos felébredt s a gyűlés véget ért. Ma folytatják.

A gyűlés lefolyása a következő volt:

Beöthy László főispán elnökölt. — Jelen voltak:

Dr. Bozók Alajos, Bozók Béla, Frankó Endre, Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, Nozák Rózsa, Óváry Lajos, dr. Pácz Sándor, Schöpllin Agoston, Sipos Orbán, Stark Gyula, Szokoly Tamás, dr. Aliman Jakab, Balogh Döme, Bezkay Lajos, Czegléd Jeremiás, Daday József, Déry János, dr. Grósz Menyhért, dr. Halász Lajos, dr. Keeskemény Lipót, dr. Kornstein Lajos, Mihelyi Adolf, dr. Radó Ignác, Sulyok István, Stejn Herman, Weisz Károly, dr. Dési Géza, Feldman Izidor, dr. Friedländer Sámuel, dr. Kurlander Ede, Reismann Mór, Smetka György, Weisz Mór, Aufrecht Mór, Bartsch Sándor, Bognár Sándor, Farkas Izidor, Füchsl Mór, Guttmann József, dr. Gyémánt Jenő, Huzella Gyula, Ineze Lajos, dr. Kazay Kálmán, Köblös Ferencz, Kugler Albert, Landler Ferencz, Levitter Miksa, Mihelyi Pál, dr. Mihelyi Lajos, Miskolczy Barnabás, Molnár Lajos, dr. Moskovits József, Moskovits Miksa, Munk Jakab, Müller Salamon, Nyíry György, Papp György, Plesz Aron, Rádl Ödön, Rendes Vilmos, ifj. Rimandóczy Kálmán, Sebestyén Lajos, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Steiner M. Albert, Schenker Mihály, Ternyei Antal, Weinberger Jakab, Rimler Károly, Bordé Ferencz, dr. Istvánffy István, Eleméry Ferencz, Gerő Armin, Komlóssy József, Lukács Ödön, Dús László, Sztarill János, dr. Baróthy Akos, Ragány János, Jablonszky Emil, Lakos Lajos.

A polgármester jelentése.

A gyűlés megnyitása után a polgármester havi jelentését olvasták fel, melynek a közigazgatás menetére vonatkozó adatait már közöltük.

Feleliti a jelentés, hogy a városi pénztárnál előfordult visszaélések ügyében a vizsgálat befejeztetett s a közigazgatási bizottság október 6-án tartott közgyűlése elé beterjesztetett. A vizsgálat kiderítette, hogy a városi pénztárban hiány nincs, mert minden megtérítetett, de súlyos szabálytalanságok konstatáltak.

Apponyi remek beszédben méltatta ezután azokat a tanulságokat, melyeket a magyarok Kossuth amerikai szobránál lelkükbe véshettek. Közben angolul is beszélt Apponyi néhány udvarias mondatot Washingtonról, tekintettel Ohio állam jelenlevő kormányzójára, Herrickre. A beszédnek óriási hatása volt.

Amerikai magyar költemény következett ezután, Kemény György verse »A beszélő szobor« címmel. A költemény a következő:

Ó, miért is vagyok hideg érzékből?
Miért is nem mozdulhat meg karom?
Eljöttetek, s én szívhez ölelni
Nem tudlak, bár lelkemmel akarom.
Csak egy percze gyógyhatna a lélek,
Hogy mind egyig megölelhettétek!

Eljöttetek! Éber szemetekkel
Láttatok-e minden nagyot, szépet?
Láttatok-e, hogy a szorgos munka,
Szabadság tesz boldoggá egy népet?
Ha láttatok, eszetekben légyen,
Hogy a munka tisztesség, nem szégyen.

Jártatokban láttatok elszórvá
A magyar föld bujdosó gyermekét,
A ki itten nem köszörül kardot,
Nem vág rendet, nem forgat ekét,
De a szive tele lánggal, hévvel . . .
Ő tett ide izmos két kezével!

Ne féltsetek ezeket, hiszen én
Szemmel tartom, ébresztgetem őket!

Tartsátok ti éberen vigyázva
Szem előtt csak az otthon levőket!
Igy lesz egykor boldog Magyarország,
S nem izzadnak máshol magyar orezák.

Ó, miért is vagyok rideg érzékből!
A magasból le mért nem szállhatok?
Ölelésem édes viszonzásra
Hadd találna egyig nálatok! . . .
Szellemesókom im rátok leheltem,
S minden csókba benne volt a lelkem!

Erre Barabás Béla lépett a szobor elé s s körülbelül a következőket mondotta:

Hálát adok neked, nemzetünk hatalmas
Istene, hogy elvezettél a szabadság apostolának
e szabad országban emelt szobrához és köszönetet
mondok nektek, honfitársaim, hogy eljöttetek,
hogy lelkünk egyesüljön a tietekkel és
együttes fohászt bocsássunk az Urhoz. Eljöttünk
mindannyian, közös érzéssel, közös gondolat
tallal, egy élő hittel, mely visszanéz tengeren
túlra: lesz még Magyarország szabad és független.

Tegnap volt szeptember 19. Kossuth születése napja. 102 esztendő múlt el azóta, hogy őt az isteni gondviselés adta hazánknak. E napról is megemlékezünk az ő szelleméhez küldve fel hálánkat, imánkat, szeretetünket, emléke előtt való őszinte leborulásunkat. Nap volt ő az emberiség egén. A nap nem világítja be a föld minden részét egyszerre. Mi-

kor odahaza letűnt, napfénye ragyogását itt érezte, Amerikában.

Mikor Kossuth Lajos 1852. évben Amerikát bejárta s megjelent Washingtonban a Capitoliumban, a hol a kongresszus üdvözölte őt, így felelt:

»Nevezetes tény az emberiség történetében, hogy míg a multban tiszteletet csak a dicsőségnek adtak és a dicsőség csak a sikerhez simul, e nagy köztársaság törvényhozása tisztelettel övez egy üldözött száműzöttet, kinek nem kedvez a siker, de ki jogos és igazságos ügyért küzd. Köszönöm a magam és szerencsétlen nemzetem nevében az Egyesült Államok képviselőházának ezt a szívélyes üdvözlését.«

Én is megköszönöm Amerika polgárainak, ez államnak és e városnak, hogy a mi üldözött száműzött Kossuthunknak helyet adott e téren ez egyszerű emlékből, a mely nemcsak a magyarnak, de az emberiség oltára is.

Titeket pedig, clevelandi magyarok csak egyre kérek: ne feledjétek az édes anyát, ne feledjétek zengetes nyelvét. Nézzétek a csillagos eget: mi is, ti is, válasszunk ki a legfényesebb csillagot s mikor azt nézzük, jusson eszünkbe és eszetekbe:

Hazádnak rendületlenül
Légy híve óh, magyar . . .

Jöjjön ide az édes apa s itt ez oltárnál
mondja el fiának a költő szavát:

A főispán felvilágosításai.

Beöthy László főispán, elnök, kéri a törvényhatóság tagjait, hogy higgadtan tárgyalják a kérdést. A Halász által hangoztatott szabálytalanságok nem állanak fenn. A közgyűlésnek nincs joga a közig. bizottság határozatát bírálni; annak idején a közig. bizottság tagjai élhettek volna azon jogukkal, hogy egyes kérdésekre felvilágosítást kérjenek. Megnyugtanni igyekszik a törvényhatóságot. A tárgysorozat kiadása nincs előírva a közig. bizottság üléséről s azt csak a főispán hozta szokásba. Különbösen a közig. bizottság ülése elején jelezte, hogy a pénztár ügye későn érkezett be. Mindazok az akták, amelyek a kérdés megismerésére vezetnek, felolvastattak. Az ügynek egyik része a fegyelmi választmány elé tartozik s azt nem lehet se a közigazgatási, sem a törvényhatósági bizottság elé hozni, már csak azért sem, mert a fegyelmi választmány még pótlásokat rendelhet el.

Nem lehet engedni, hogy a közig. bizottság elé terjesztessenek oda nem tartozó akták. A többi adat pedig elő lett terjesztve. A közönség nemsokára megfogja ismerni az egész ügyet, mert 22—23 nap múlva teljes nyilvánossággal meg lesz tartva a fegyelmi ülés, s annak eredménye egész terjedelmében a közgyűlés elé lesz terjesztve. — A főügyész azért nem volt jelen a közig. bizottság ülésén, mert érdekelve volt, a törvény pedig nem engedi meg a helyettesítését. Szóval még a látszatát is kerülték annak, hogy valami elnézés történjék.

A polgármester jelentését tudomásul vették. A fogalmazói állásra a választást a november havi közgyűlésre tűzték ki. A pályázatok november 5-ig adhatók be.

Az irnok választás.

Azután a megüresedett irnoki állás betöltésére került a sor.

A kijelölt választmány egy negyedórai tanácskozás után az állásra, a kérvények beérkezése sorrendjében jelölte Baranyi Lehel, Akhandesz Istvánt és Tóth Ferenczet.

»Romlott s iv és romlott elme,
Kit hónapok hő szerelme,
Szép tettekre nem hevit.«

És ide jöjjön az édes anya, s anyai csókjának melegével — a hazának és nyelvünknek szeretetét itt lehelje gyermeke lelkébe s itt imádkozza a költővel:

»Édes hazám szivemből szeretlek,
Mint jó anyát a kedves hű gyermek,
S szivemnek irántad ez hő imája:
Aldást a honra, Istenem áldásod reája!«

Kossuth halála után a »Liberty bell«-t elvitték Philadelphiából New-Yorkba és ez annyiszor szólalt meg, a hány évet élt Kossuth. Hallom a harang kongását és érzem, hogy amint Amerika tisztelte meg nagyunkat, úgy őrzitek ti is az ő és hazátok emlékét.

»Azt mondják, hogy Amerikának nincs multja. Midőn én ime hálámat és kegyeletemet leróvóm, arra kérlek benneteket, hogy foglaltok imádatokba: Isten, adj hazánknak szebb és boldogabb jövőt.«

A beszédre a közönség leirhatlan lelkesedése következett. Végül még Herrick kormányzó beszélt s ezzel a lélekemelően szép ünnepély véget ért.

A választást Mezey Mihály vezette, Farkas Izidor és Sulyok István tagokkal.

Bedatott 83 szavazatot. Ebből kapott:

Baranyi Lehel 52,
Tóth Ferencz 29 és
Akhandesz István 1

szavazatot s így Baranyi Lehel 23 viszonylagos szótöbbséggel irnokká választott. Egy szavazó lapra egy nem jelölt pályázó neve volt felírva.

Győr város pártolás végett megküldött feliratát, a gyámügyi és gondnoksági törvény módosítása iránt, egyszerűen tudomásul vették.

Csata a sztrájkok miatt.

Zala vármegye átiratában pártolását kéri azon feliratának, a melyben törvényalkotását sürgeti arra nézve, hogy minden sztrájk, összebeszélés, izgatás szigorúan büntetessék.

Ezzel szemben, a tanács elfogadásra ajánlja Gerő Ármin főkapitány már közölt javaslatát, amely szerint a felirat felett térjenek napirendre, mivel a kormány már dolgozik a sztrájk szabályozásáról szóló törvényjavaslaton. Várják meg azt.

Óváry Lajos a sztrájkok elfajulására a melylyel egészen kivetkőztették eredeti jellegéből. Ma már minden apróbb dolgokért sztrájkba állanak a munkások, sőt parancsolnak a munkaadóknak. Egy bizottságot küldjön ki a törvényhatóság, amely a kérdést tanulmányozza, s ennek eredményéhez képest intézzenek felterjesztést.

Gerő Ármin főkapitány rámutat, hogy Zalavármegye a sztrájk eltiltását akarja, nem pedig a sztrájk szabályozását. Ezt pedig a mai korban már nem lehet pártolni. Elismeri a sztrájkok hátrányait, de a kormány már készíti az erre vonatkozó törvényjavaslatot. Ebbe nyugodjunk bele.

Weisz Károly rámutat Nagyváradra, hol naponként van sztrájk. Ezen veszélylyel szemben szükséges volna, hogy a helyi szakértők felvilágosítsanak a minisztert. Egy bizottság hívassék össze s a miniszterhez irjanak fel.

Rimler Károly ajánlja a tanács javaslatát elfogadásra. Sztrájk másutt is van. A kérdés nagyon nehéz, mert az egyéni szabadságot érinti. A miniszter intézkedésében megnyugszik.

Hlatky Endre szerint Zalavármegye feliratát elfogadni nem lehet. Törvény útján nem lehet az emberi szabadságot korlátozni. Az egész világon kísérleteznek a sztrájk kérdésének megoldásával. Nálunk is országos baj ez, amely mindenütt meg van s ezután sem lehet törvénnyel meggátolni. Felolvassa Zalavármegye feliratát, amelyben mindenféle foglalkozásnál szigorúan eltiltja az összebeszélést. Ezután fejtegeti, hogy van a sztrájkban is sokszor igazság. Sok kinövés is van, de erre rájönnek maguk a munkások is s a dolog a rendes mederbe tér vissza. Általában a sztrájkot eltiltani nem lehet, mert akkor a szegény embert kiszolgáltatják s kénytelenek volnának munkájukért a létminimummal beérni s csak a száraz kenyér jutna számára. A kormány megtalálja a módot a kérdés rendezésére, s intézkedik, hogy akik mást megakadályoznak a munkában, azt büntetik.

Dr. Friedländer Samu tartott ezután egy erősen szocialista ízű beszédet. Elfogadja a tanács javaslatát, de kifejezést ad nézetének a sztrájk kérdésében. A sztrájk szerinte a legáldásosabb vívmánya e kornak. Olaszországban egyszerre minden munkás sztrájkolt három napig s a konzervatív minisztereinek passiv maradt s azt mondta, hogy nem avatkozik bele a tüke és a munka nagy harcába. S Nagyváradon azt akarják, hogy a sztrájkot elfojtsák. Aki dolgozni akaró munkással erőszakoskodik,

ott az államhatalom, torolja meg. Ezután fejtegette, hogy azt tartja iparosnak, aki dolgozik. A munkaadó már vállalkozó, inkább kereskedő. Ha igazságosak akarunk lenni, külön kell venni a vállalkozót és a munkást. Hiszen a vállalkozók is sztrájkolnak, de nagyban, tröszt, bojkott, kartell stb. címeken. Természetes tért kell engedni a fejlődésnek. Mint ember, akkor látja az ember sorsát biztosítva, ha a munkából meg tud élni. A munkának nagy ára van. Leghelyesebb a sztrájk dolgában a passivitás.

Dr. Moskovits József a sztrájkok nagy hátrányáról beszél. Természetesnek találja, hogy a munkás igyekszik helyzetét javítani s a munkaadónak is kötelessége munkásait biztosítani. Ha a munkás a maga és családja jólétét akarja előmozdítani a sztrájkkal, helyes, de már ezen tulmennek. P. I. Nagyváradon minden csekélységért, képzelt sértett önértékből, odadobott hamis jelszavak miatt sztrájkolnak. S ez csak az izgatónak használ. Ezekkel szemben a törvénynek kevés ereje van. Tenni kell valamit. Az izgatókat kell megfékezni. Egészben nem fogadja el Zalamegye átiratát, de irjanak fel a kormányhoz, hogy valamiképen segítsen az állapotokon.

A tanács javaslatát elfogadták.

A város zárszámadása.

Nagyvárad város 1903. évi zárszámadását úgy általánosságban, mint részleteiben változatlanul elfogadták.

Az előterjesztés során Becskay Lajos kérdést tesz, hogy a pénztárból hiányzott és csak ez évben visszatért 124.000 korona hiánya hol van feltüntetve a zárszámadásban, azonkívül a számadás formáját kifogásolja.

Halász Lajos szintén a pénztári hiánnyal foglalkozik. Ez összegre az év lezárásakor jöttek rá s még sincs feltüntetve.

Balogh Döme indítványozza, hogy egy bizottságot küldjenek ki a város összes vagyonának a leltározása végett.

Ragány János főszámvevő és Rimler Károly polgármester szolgáltak felvilágosításokkal.

A gyermekkorház igazgató főorvosának tiszteletdíját 1600 koronára emelték fel, a műtőorvos tiszteletdíját pedig évi 800 koronában állapították meg, s a gyermekkorház 1905. évi költségvetését elfogadták.

A főmérnök működési pótléka.

Köszeghy József városi főmérnök fizetés felemelési kérvényére a pénzügyi szakbizottság és a tanács az 1905. évtől az általános fizetésrendezésig évi 2000 korona működési pótlék megszavazását javasolja a közúti alap terhére.

Szokoló Tamás nem szavazza meg a pótlékot, mikor látja, hogy a főkapitány hasonló kérelmét elutasítják. Ez nem lenne igazságos s a többi tisztviselők rovására menne. Fejtegeti, hogy állami tisztviselők kevesebb fizetést kapnak. A város különben sem bírja meg az ilyen nagymérvű emelést. Hat évvel ezelőtt rendezték a városi tisztviselők fizetését s ma sehol sincsenek jobban dotálva, mint Nagyváradon. Térjenek napirendre a kérelem fölött.

Dr. Hoványi Géza megszavazza a főmérnöknek a 2000 koronát, hogy annál nagyobb legyen az ellentét a tisztviselők fizetése között s annak a rendezését ezáltal is sürgesse. Pártolja különben azért is a kérelmet, mert olyan fizetést kell adni a tisztviselőknek, hogy más munka nélkül is megélhessenek. Ha úgy fizetik, megtérül az más uton a városnak; a tisztviselő igyekezetében ellenértéket találnak. A főmérnök ambíciózus, szorgalmas ember, megérdemli a jó dotálást. Régen rosszul fizették a főmérnököt s ennek szomorú nyomai vannak. A főmérnökről nem lehet számokban kimutatni, mily hasznos tesz, de láthatjuk azt eredményében. A pótlékot megszavazza.

Dr. Halász Lajos a pótlék elutasítását kéri, az általános fizetés rendezéséig. Részletesen kimutatja, hogy egy városban sincs nagyobb fizetése a főmérnöknek, mint nálunk. Elismeréssel van Kőszeghy munkássága iránt, többet tesz, mint amennyit tőle vártak, de ő nem minden. Miért legyen több fizetése, mint a polgármesternek, főügyésznek. Nem zárkózik el az általános fizetés elől, de ha most a városi főmérnöknek 2000 koronával emelik a fizetését, jönni fog a többi. Az általános rendezésnél 100,000 kor. is kevés lesz az emelésre. A 2000 koronában lavinát lát egy magas fizetésemelésre. Most nem fogadja el a pótlékot, de egy hónap múlva hozzák elő az általános fizetés rendezést, személyválogatás nélkül.

Miskolczi Barna gyakorlati szempontból mézi a dolgot. A főispán intézkedéséből kiváló főmérnököt kaptunk, nem szabad megkockáztatni, hogy elmenjen.

Szokoló Tamás és Beczkay Lajos hozzászólása után a 2000 korona pótlékot megszüntették.

Interpellációk.

Félhétre járt az idő, mikor a tárgysorozat félbeszakításával az interpellációkra került a sor.

A bizottsági tagok nagy része eltávozott s csak néhány városatya maradt a teremben.

Weisz Károly két dologban interpellált. Törvénytelennek mondja, hogy a kiképzés céljából 2 hónapra behívott póttartalékosokat a lakosságnál szállásolják el. Irjon fel ez ellen a tanács a miniszterhez. — Kérde továbbá, hogy miért nem építik még a Főutczán a villamos vasutat, holott a csatornázást most végzik.

Rimler Károly polgármester válaszolt. Már 1903-ban felírtak a póttartalékosok beszállásolása ellen, hogy az törvénytelen, de a honvédelminiszter azt válaszolta, hogy a beszállásolással köteles a város. Ez évben újból felírtak s kérték, hogy vegye le ezt a terhet a polgárságról. A miniszter hajlandó barakkok építése által megoldani a kérdést. Már tárgyalnak ez irányban s hiszi, hogy rövid idő alatt rendbe jön a dolog. — A villamos vasutat most nem lehetne építeni a frissen készült csatornára, hanem tavasszal az utca burkolásával együtt kell ezt elkészíteni.

A választ tudomásul vették.

A közgyűlést ma, pénteken délután folytatják.

A keletázsiai háború.

Port-Artur felszabadítása.

Pétervár, október 13. A harctérről érkezett tudósítások szerint Port-Artur felszabadítása képezi most a hadvezetőség legfőbb gondját. Kuropatkin jelentéseiből az a nem épen a vigasztaló tény derül ki, hogy — miután Mukden Port-Arturtól igen messze van — a felszabadulás ezen a télen aligha következik be.

Oyama jelentése.

London, október 13. Oyama tábornok jelentését a 9-iki jantáji csatáról most teszik közzé. A tábornok ezeket jelenti: Vishe és Fonciku között az ellenség az utat elvágta e hó 9-én. Sikertült az oroszoknak néhány általunk már elfoglalt pozíciót elfoglalnia. Hosszu, másfél napos csata fejlődött ki, amelynek eredménye az volt, hogy minden pozíciókat visszafoglaltuk és meg is tarthattuk. A veszteségek mind a két részen óriásiak voltak. Noha az oroszok tulnyomó számban voltak veszteségük mégis nagyobb, mint a japánoké. Hány ember esett el arról Oyama nem küldött részletes jelentést. Oyama még hozzáfűzi, hogy Foncikut visszatoglalták a japánok. A balszárnyon aránylag kicsiny volt a támadás. Annál hevesebb volt a jobb szárnyon és a centrumon.

A balti hajóraj.

Pétervár, október 13. Ravalból érkezett tudósítások szerint a balti hajóraj végre elindult

Áll pedig a hajóraj 7 csatahajóból, 8 czirkálóból, 9 torpedózuzóból és tíz szállítóhajóból. A balti flotta két hajórajra oszlott. Az egyik Suez felé, a másik pedig a Jöreméne-fok felé indult. Az indiai Oceán egyik előre meghatározott, de szigorú titokban tartott helyén fog a kettéoszlott hajóraj találkozni és újra egyesülni.

A japánok támadása.

Tokió, október 13. A tegnap délelőttig beérkezett hivatalos és pontosabb jelentések szerint a japánok jobb szárnya heves, a jelentés küldésekor még mindig tartó küzdelemben jól tartja magát a Taiceho folyó mellett lévő Pön-ciku közelében lévő állásaikban. Oku tábornok ki a bal szárnyon van, azt jelenti, hogy jobb szárnya Nodzu bal szárnyával megtámadta az oroszokat Vuitaicsunál, a Jentai-szénbányáktól négy mértföldnyire északra, de a hétfőtől keddre való éjjelig nem tudták őket állásaikból kiszorítani. Oku csapatainak középső részén sikerült az oroszokat kiűzni a Satungsan mellett lévő vasárnap megszállt állásukból. Oku bal szárnya megtámadta az ellenséget Szibiasatung mellett lévő állásában, majd előre vonult Hocsiatung felé.

A posta szerződés megszegése.

Washington, október 13. A külügyminisztérium valószínűleg e hó 30-án küldi a pétervári amerikai nagykövetségnek amaz ügydarabokat, amelyek a Kalchas gőzös postájának feltartására és elvételére vonatkoznak. A pétervári amerikai nagykövetség az iratokat az orosz kormány elé terjeszti és megkérde, hogy Oroszország miért támadta meg a világ posta-szerződést.

London, okt. 13. A Daily Telegraphnak jelentik Csifuból tegnapi kelettel: Stössel tábornok lakását behatolt egy granát, miért is kénytelen volt lakását áttenni a város közelébe. A gyermekhalandóság Port-Arturban nagy. Az oroszok szabadon bocsátottak tizenegy japánt, kiket Dalniba szánt, rakományval fogtak el, mert nem tekintik őket kombattansoknak. A japánok minden meghiusult támadása után hálaistentiszteletet tartottak Port-Arthurban.

Megrongált vasut.

London, okt. 13. A Daily Telegraphnak jelentik Csifuból tegnapi kelettel: Négyezer kőzák 100 kilométernyire Tingjang elé érkezett. Hir szerint megszakították az összeköttetést Szöül és Gensan között és a vasutat sok mértföldnyire megrongálták. Ugy hírlik, hogy a hadi főt mellett lévő helyőrség készleteket megsemmisítették.

Az oroszok visszavonulása.

Budapest, okt. 13. (Saját tud. távirata.) Tokióból érkezett táviratok szerint: az oroszok az egész harctéren visszavonultak. Ezt a hírt eddig azonban még nem erősítették meg.

Eldöntetlen csata.

Budapest, okt. 13. (Saját tud. távirata.) Londonból érkezett jelentések szerint, a Mukden és Liaojang közötti nagy csata még eldöntetlen. Két orosz ezred és két tábori üteg s több tábori szekerész csapat eltűnt. Az oroszok Tokióból jelentést várnak, melyben a japánok tudatni fogják velük, hogy az elveszett 10 000 katona japán fogságba került.

Kuropatkin nyilatkozata.

Budapest, okt. 13. (Saját tud. távirata.) Péfervárról táviratozzák: Kuropatkin tábornok beszédet intézett csapataihoz s azt mondotta, hogy az oroszok az utolsó emberig küzdeni fognak a japánok ellen.

Elfoglalt magaslat.

Budapest, okt. 13. (Saját tud. távirata.) Tokióból jelentik, hogy a japánok elfoglaltak az oroszoktól egy magaslatot. Az oroszok megkísérelték a visszafoglalást, de a japánok

visszaverték az ellenség támadását. A japán tüzérség ágyui egész nap tüzeltek az ellenségre, de ezzel nem tudták elnémitani az orosz ágyukat. A japánok erős tüzelése sok kárt tett az ellenségben.

Oyama köszönete.

Budapest, okt. 13. (Saját tud. távirata.) Londonon keresztül érkezett megerősített hír szerint Oyama tábornok meglegedését fejezte ki legénységének eddigi bátor viselkedéséért a tisztetek pedig megköszönte támogatásukat, mely győzelemre segítette a japán hadat. A japánoktól a legutóbbi ütközetben 2 tábori ágyut vettek el az oroszok s egy ezredes is elesett. Az oroszok vesztesége sokkal nagyobb,

UJDONSÁGOK.

* **A premontrei rend Szmrecsányi püspöknél.** Szmrecsányi Pál váradi lat. szert. püspököt régi jó ismeretség fűzi a premontrei kanonok-rend jelenleg városunkban, az itteni társház tagjai körében időző jászói prépostjához dr. Takáts Menyhérthez. A prépostnak azonban eddig, bár Szmrecsányi váradi püspöksége alatt is már többször járt Nagyváradon, — még nem volt alkalma ő Excellentiájánál, mint váradi püspöknél tisztelegni mivel a püspök abban az időben egyszer sem volt székhelyén. Tegnap aztán hírül vevén a püspök ur ő Excellentiája, hogy a prépost Nagyváradra érkezett, ismert gavallériájának s figyelmességének ez uttal is szép tanujelét adva, meghívta a préposton kívül a premontrei-rend nagyváradi társházának összes tagjait ebédre. Az ebédnél résztvettek Vinkler József vál. püspök, nagyprépost, Fetser Antal, Karsch Lollion dr. kanonok, Nátafalussy Kornél kir. tanácsos, tanker. főigazgató s az udvari papság. Az ebéd igen kellemes hangulatban nyult be a délutáni órákba.

* **A várad-velencei piacz.** A váradi piaczmezériák végleges megszüntetését célzó s Gerő Ármín rendőrőrkapitány által előkészített majd a gazdaságügyi bizottságban tárgyal s több módosítással elfogadott piacz rendszabályzatnak egyik pontja azt mondja, hogy az eladás a kis- és nagypiaczon történjék s nem intézkedik világosan arra nézve, vajjon a várad-velencei templomtéri piaczon, továbbá az olyan tereken, melyek bár rendes piaczul nem szolgáltak, de az eladás meg volt engedve, továbbra is megengedtetik az áruk eladása. Ezt a pontot a várad-velencei templomtéri piacz érdekében sérelmesnek találta a városrészi polgársága, melynek nevében Szmekta György törvényhatósági bizottsági tag beadványban fordult a törvényhatósághoz, hogy e pontot változtassa meg olykép, hogy az eladás a várad-velencei templomtéri piaczon is történhessék. Hosszan indokolja beadványában indítványát, elmondja, mily nehezen létesült a piacz Várad-Velenczén s most mikor már az ottani piacz a kellő forgalmat eredményezné, egy ily határozattal a piacz további fennállása teljesen veszélyeztetve volna, ami a polgárság érdekét is veszélyeztetné. A beadvány a legközelebbi tanács ülés elé kerül. Szmekta indítványa részben meghaladott dolog, mert mikor az említett pontot a gazdasági bizottság elfogadta, a bizottsági ülésen kifejezésre jutott ama vélemény, hogy a már eddig is piaczul szolgáló tereket, illetve az oly helyeket is, hol az

eladás eddig meg volt engedve, e határozat nem érinti, illetve az eladás ott is szabadon folyhatik.

* Fogyasztási szövetkezet Biharon.

Bihar község lakói is követni akarják az eddig már számos községnek életrevaló példáját. Számos község, mint tudjuk — hangya szorgalommal dolgozva, — felállította kebelében a *Fogyasztási Szövetkezetet*, belátva annak nagy hasznát. — Bihar sem akar hátramaradni, ez is megkezdte a munkát és pedig lelkesen. Az eszme igen nagy pártolásnak örvend a nép között. — 10 koronás részvények lesznek kibocsátva, eddig is már nagyon sokan iratkoztak be Bihar és H.-K.-Kovácsi községből.

* **Öngyilkos földműves.** Szobora János bebecsényi földműves tegnap reggel házában padlásán egy gerendára fölakasztotta magát. Tettét mire észrevették, már halott volt. Az öngyilkos hulláját a község házára szállították s a délután megtartott orvosi vizsgálat után megadták az elhalt családjának, a hulla eltemetéséhez szükséges engedélyt. Hogy miért lett Szobora öngyilkos, azt még nem is sejtik.

* **Eljegyzés.** A nagyvárad helyőrség egyik kiváló, szép képzettségű, fiatal tisztjének boldog eljegyzéséről értesülünk. *Ende* Vilmos József főherczeg nevét viselő 37-ik gyalogezredbeli hadnagy, a várad elökelő polgári társadalomnak is közkedvelt tagja eljegyezte csekelaki *Szilágyi* Ilonka urleányt, csekelaki *Szilágyi* Leopold marostordamegyei elökelő földbirtokos bájos, szép s nagyműveltségű leányát.

* **Rendelet az illetőségről.** Sándor János belügyminiszteri államtitkár körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, a melyeknek az illetőségi kérdés tárgyalásánál irányadóknak kell szerepelniök. A rendelet intézkedései között kiváló fontossággal bíró rész is van, melyeknek végrehajtása az illetőségi ügyek lebonyolítását egyszerűbbé teszi, mint ez a multban volt. Így az is, mely elrendeli, hogy az illetőségi kérdések tárgyalása az eljárást kezdeményező törvényhatóság által minden irányban egyszerre intézkedni meg. Ha okiratok nem állanak a felek rendelkezésére, azoknak lehetőleg egyszerre való beszerzése iránt hivatalból kell intézkedni. Ha valamely születés vagy haláleset annak idején anyakönyvezetlen maradt, annak utólagos anyakönyvezése iránt szintén hivatalból kell intézkedni. Figyelmezteti a körrendelet a törvényhatóságokat, hogy az illetőségi ügyekben mindenütt a képviselőtestület határoz s oly illetőségi ügyekben, melyek két vagy több törvényhatóság között válnak vitássá, az alispán, illetőleg a város tanácsa nemcsak határozhat, hanem köteles is határozni s hogy az illetőséget megtagadó alispáni, illetőleg tanácsi határozatok után válik szükségessé a belügyminiszter döntése.

* **Lotz Károly meghalt.** A magyar ábrázoló művészetnek nagy halottja van. *Lotz* Károly, az agg művész, aki hosszú idő óta beteg, ma reggel meghalt. Igazi nagy részvét nyilvánul meg nemcsak művészi körökben, hanem a társadalom minden rétegében *Lotz* halála fölött. Egy idegenből magyarrá lett művész vált meg az élettől. Testestől-lelkestől magyarrá lett. Egész életét, művészetét a magyar génusz ihlette és alkotásai külföldön is dicsőségére váltak a magyar művészetnek. Idehaza Magyarországon a sanda irigységgel sok küzdelme volt. De harcolnia kellett a hatalmi tényezővel is. Ez mind nem kedvetlenítette el a művészt, hanem harcolt tovább ideáljáért, amelyek a nemzetnek is eszményei. Hajlott korában a babért tömegesen aratta. A nagyközönség is, a művészi körök is nagy hódolattal vették körül, ami némi elégtételt szerzett a művésznak.

Életének történetét a következő szűk keretben foglaljuk össze:

Lotz Károly, kiváló történeti és genreképfestő, született Hessen-Homburgban 1833. Mint gyermek, szülőivel Magyarországra került s itt elsajátítva nyelvünket, magyar művészsé képezte magát. Mint fiatal ember, a nagyhirű *Rahl* oldala mellé jutott, kinek egyik legbuzgóbb és tehetségesebb tanítványa lett. Elsajátította tőle a rajzolás biztonságát s a kompozíció ama merészségét, mely egykor mesterének sok tisztelőt szerzett. Haladása oly meglepő volt, hogy *Rahl* úgy a bécsi görög templom, mint a bécsi *Heinrichshof* freskóinak kidolgozásánál az ő segítségét vette igénybe. E sikerek következtében már véglegesen Bécsben szándékozott letelepedni, de magyarországi barátai s a hatvanas évek elején Pestről érkezett megrendelések másképpen rendelkeztek jövője felől. *Lotz* Magyarországra költözött, hol az alföld puszta híres ménesekkel s a nádfedelű kocsmák betyár romantikájukkal oly erősen hatottak képzelődésére, hogy egy időre bucsut vett a mithologia bűvös világától, mely pályája kezdetén annyi tárgyat szolgáltatott ecsetjének s a magyar népeletet kezdte festeni egész szenvedélylyel. Ez a vonalom csábította őt *Petőfi* János vitézének illusztrálására is. Több rajzot készített a költeményhez, de a viszonyok e rajzok közzétételét megakadályozták. Csakis négy darab jelent meg közülök mutatól, a Magyar Művészek című disztribúción. Később, midőn mindinkább otthoniasan érezte magát nálunk, a történet nevezetesebb mozzanataiból merített inspirációt. Választott tárgyainak egy részéről kartonokat készített s ezek arra bírták az illetékes köröket, hogy *Lotz* nagyobb mérvű foglalkoztatásáról is gondoskodjanak. Így támadtak először a városi vígadó, aztán a Nemzeti Múzeum lépcsőházának freskói, majd később művészi hírnevének betetőzéseül, az Akadémia falképei s az Operaház páratlanul díszes mennyezete, mely az *Olimpuszt* tünteti elénk örökszép és mély jelentőségű költészetével. *Lotz* legújabb időkben (1895.) a ferencziek templomát díszítette freskókkal. A mester első freskóiban még a *Rahl* iskola hatása alatt állt, később azonban mindinkább és inkább értékesítette saját egyéniségét s önálló irányt alkotott magának. Műveit erős fantázia, a rajz és kompozíció rendkívüli biztonsága jellemzik. Az utóbbi kiállításokra néhány jellemzetes arcképet küldött, melyek arról tesznek tanúságot, hogy *Lotz* az olajfestészetben is jelesebb művészeink közé tartozik. *Lotz* több külföldi kiállításán nyert díjakat, azonkívül a bécsi képzőművészeti akadémiának tiszteletbeli tagja. A magyar művészek pár év előtt azzal fejezték ki elismerésüket kiváló tehetsége iránt, hogy mellszobrát elkészítették s bronzba öntötték a Képzőművészeti Társulat tanácssterme számára.

* **A prés alá került.** *Kovács* András szakáli lakos többedmagával a szőlőjében szüretelő edények előkészítésével foglalkozott, miközben a prést is odavitték, azonban oly szerencsétlenül, hogy az eldült és *Kovács*ot a fejénél fogva a földre nyomta. A szerencsétlen ember nyakereki megszakadtak és elvérzés folytán meghalt. A hatóság szigorú vizsgálatot indított ez ügyben annak kiderítésére, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség. *Kovács* nagyszámú családot hagyott hátra. Temegetése ma délután lesz.

* **Orgona építés.** Az újvárosi ev. ref. templomban építik az új orgonát. Igen valószínű, hogy a gyönyörű orgona már a jövő hét végén készen lesz. Az ev. ref. énekkar tudvalevőleg okt. 30-án a ref. emlékünnepe a Fekete Sas nagytermében hangversennyel egybekötött táncmulatságot rendez, melynek tiszta jövedelme az orgona építési költségek fedezésére fordítatik. A hangverseny műsora, mely gyönyörűen van összeválogatva, élvezetes estét fog nyújtani. A meghívókat most küldték szét. A hangverseny iránt városszerte nagy az érdeklődés.

* **Öngyilkosság.** *Payer* Miklós asztalos mester tegnap délelőtt forgópisztolyal fejbe lőtte magát. *Payer* iszákos és házsártos volt,

a ki minden keresetét elitta és sokszor napokig csavargott; most is csavargásból tért haza és tettét is valószínűleg ittas állapotban követte el.

* **Ime itt áll a vádlott . . .** Tegnap szocialista vádiottak bünperével foglalkozott a nagyvárad királyi törvényszék. Az elhírszak közül igen sokan voltak jelen a tárgyaláson. A vád- és védbeszédet elmondásakor a vádiottak — mint rendesen — padokon ültek. A védő, a nagy hallgató közönséget látva cicerói ékeesszólással akart hatni a bírakra. Nagy pathosszal beszélt a szakszerű gesztussal egyszer csak kivágja, hogy: *Ime itt állnak a vádlottak . . .*

A jóhumoru tanácselnök pedig közbe szót: — Ha elvannak fáradva, leülhetnek. (Tábló.)

* **Az osztálysorsjáték** tegnapi húzósán a következő nyerő számokat húzták ki:

25.000 koronát nyert: 10531.

10.000 koronát nyert: 17456 30026 40320.

5000 koronát nyert: 8064 22772 45279 41992 65051 84052.

2000 koronát nyertek: 3653 3970 6602 7611 9821 13959 14747 22424 23902 27167 31462 36329 45185 48390 55253 55304 57088 58520 59029 61656 65690 67911 72661 77818 78637 84733 88828 91732 105451.

500 koronát nyert: 174 1078 2023 3573 3744 4497 4706 6183 6431 7596 10812 12041 14714 16158 16453 16475 19511 22357 22729 23787 26619 28285 31306 31684 35654 37397 40574 40674 41611 41992 43319 44966 46401 47120 97590 48261 50781 50800 52556 55938 57387 52693 57818 59223 60215 60666 61322 61430 61574 64131 68080 68400 69081 69093 70747 74865 78074 78239 78578 83318 84848 85769 88328 89716 92382 92723 94076 94345 97166 100990 102288 103838 104346 104563 105095 106775.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

x **Van szerencsém** a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a körösparti vendéglőmben, melyet a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg rendeztem be. Jó ételekről este kitünő italokról gondoskodva van. Minden este elsőrendű cigány zene, friss csapalású *Dréher* sör, zóna reggelik, hideg és meleg ételek minden időben pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett kaphatók. Nyári és téli kényelmes fedett helyiségeim módot nyújtanak a legkényesebb igényeket kielégítenem. Midőn ezt a n. é. közönségnek b. tudomására hozom azon szerény óhajomnak adok kifejezést, hogy úgy mint a jelenben, a jövőben is minél számosabb látogatósaikkal engem továbbra is megtisztelni sziveskedjenek. Kiváló tisztelettel *Szabó Gyula*, vendéglős. Abonensek felvételnek.

x **Ritka kedvező alkalom** kínálkozik most tisztelt olvasóinknak, kézműáru szükségleteit beszerezni. A helybeli közkezdveltségnek s általános szolidaritásáról s jó és finom áruiról elismert *Wallerstein Fülöp és fiai* cég más vállalat miatt hatóságilag engedélyezett végeladást csinál, s az egész raktár készletét, gyári áron alól kiárusítja. Saját érdekében felhívjuk ez uton is t. olvasóink figyelmét erre a ritka kedvező alkalomra.

x **Az influenza** feltünésekor — körülbelül 10 év előtt — divathetegségnek látszott és nevettek rajta. Idővel azonban ezt a kéretlen vendéget alattomos és veszélyesnek kellett megismernünk. Veszélyes különösen ama utóbajok végett, melyekkel jár. Ezen utóbajok legrosszabbika a légutak és légzőszervek tartós hurutja, mely gyakran súlyos tüdőbajjá fejlődik. Ajánlatos tehát minden hurutnál, mely az influenzából fejlődik, oly szert használni, mely minden hátrányos következményeknek elejét veszi. Ilyenmü kiváló szer a „*Scholin*”, kellemes ízű, jól emészthető és jótékony hatású szirup, melynek alapelemei Thiozol és narancshéj-szirup. Ezen kitünő gyógypreparátum minden hurutnál fényesen bevált, mert a legrövidebb idő alatt megszünteti s így nem eléggé ajánlható.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: A kis pajtás, a budapesti vigszínház legújabb vigjátéka.

Szombat: A kis pajtás.

Vasárnap: A hajduk hadnagya.

A kis pajtás premierje. Viere Weber »Kis pajtás« című vigjátékának az összes vidéki színházakat megelőzve, ma lesz a premierje a Szigligeti-színházban. Az igazgató e pompás darabot oly kitűnően tanította be, miszerint egy minta előadásra van kilátás. A főszerepeket Baracsi Rózi, Agnelly Irén, T. Pogány Janka, Hidy Irén, Verő Janka, Tóth Elek, Bognár, Tihanyi, Rába, Sümegi játsszák.

Igazságszolgáltatás.

Lopással vádolt báró. Ch. Samu ismert vivómester Nagyváradról a fővárosba utazott, hogy ott a vivás művészetéről írt könyvének kiadási jogát eladja, Nehogy a fővárosi tartózkodása sok pénzbe kerüljön elfogadta egyik jó ismerősének, dr. Kovács ügyvédnek azt az ajánlatát, hogy az ügyvéd jogászfianál száll meg, A jogász szívesen fogadta édesapja ismerősét, megosztotta vele szobáját, mikor azonban a báró elutazott, állítólag észrevette, hogy a szekrényéből 120 korona készpénz hiányzik. Azonnal írt az apjának, aki báró Ch-t lopás miatt följelentette. A budapesti büntető járásbírósa a vádlottat fölmentette, mert a legparányibb bizonyíték sem volt arra, hogy a tolvaj csakugyan a vivómester lett volna. Az ügyvéd fölbevezetett, a budapesti büntetőtörvényszék fellebbviteli tanácsa azonban ma délelőtt a járásbírósa ítéletét megerősítette.

NYILTTÉR.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.
Nagyvárad, új „Bazár“-épület színház oldal.

Van szerencsem a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legújabb divatu és legjobb minőségű őszi és téli szőteim** rakitáron vannak, melyekből a legújabb és legegységesebb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét **szima, fekete** áruimra, melyekből nagy raktárt tartok a **Főtisztelendő papság részére.** Állandóan nagy választék **reverenda czimáda** és egyházi **kvadrátusokból Rivétum** fekete és viola színben, továbbá egyedül raktára a mai idény legszébb és legegységesebb **hit, remény, szeretet övének** (c.n. ulus), mely egyedül csak nálam **szereshető be.**

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem föl kell említenem, hogy **dvem** mindig a jó munka jutányos ár volt, melytől a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelttel:

Bumbera Imre,

65

polgári- és papiszabó.

TÁVIRATOK.

Politikai hírek.

Budapest, október 13. (Saj. tud. táv.) Az ellenzéki pártok mind azon a véleményen vannak, hogy az obstrukció a

jelen körülmények között elkerülhetetlen. Nem szabad a házszabály revíziót megcsinálni a kormánynak. Ha pedig mégis megcsinálja, akkor az ellenzék a legelszántabb harcra indítson Tisza ellen. A házszabályrevízió után a miniszterelnök fel akarja oszlatni a házat.

Gróf Apponyi Albert ma este érkezett Budapestre amerikai utjából. Este 8 órakor a nemzetipártiak között a politikáról beszélt s kijelentette, hogy a választási törvények módosítására nagy szükség van, mint azt jászberényi beszámolóján már kifejtette.

Bánffy nyilatkozata.

Budapest, okt. 13. (Saját tud. táv.) Báró Bánffy Dezső az újpárt elnöke ma nyilatkozott Tisza terveiről s azt mondta. Gróf Tisza István miniszterelnök nagyon rossz kijátszott kártyát kever. Mikor én voltam a miniszterelnök nekem is a kezembe adták Bécsben ezt a kártyát, de én visszadobtam nekik. Báró Bánffy nyilatkozatát nagy érdeklődéssel tárgyalják a budapesti politikai körökben.

Gyilkos orosz herceg.

Budapest, okt. 13. (Saját tud. táv.) Lőndönből jelentik, hogy Carokov orosz városban a belügyminiszter fia beleszeretett egy *Lovienszky* Vanda nevű színésznőbe. A színésznő azonban nem viszonozta a fiatal herceg szerelmét, mert már jóvendőbelije volt egy egyetemi hallgató. Mikor tudtára adta a hercegnek, hogy nem veheti feleségül, az kegyetlen fenyegetések között hagyta el a színésznő lakását; azt mondotta, hogy bőszen fog állani az egyetemi hallgatón csalódásáért.

A színésznő lakásáról a belügyminiszter fia egy kávéházba ment, hol megtalálta vetélytársát, az egyetemi hallgatót. A feldühödött ember nekironított a mit sem sejtő fiatalembernek s addig ütötte, míg az ki nem lehelte lelkét.

A szerencsétlen fiatal ember édesanyjának feljelentésére a vizsgálóbíró maga elé citálta a herceget, aki meg is jelent, de nem hallgatták ki, mert az kijelentette a bírónak, hogy ő a belügyminiszter fia s ilyen csekélységért nem szabad őt senkinek sem háborgatni.

Másnap az ügy befejezéseül áthelyezték a vizsgálóbíró Oroszország belsejébe s a meggyilkolt fiatal ember anyját és jegyesét örök időkre kitiltották az Orosz birodalomból.

Az olasz kereskedelmi szerződés.

Bécs, okt. 13. (Saját tud. táv.) Az osztrák öszminiszterium rendeletét a melylyel a magyar kormánnyal egyetértésben elrendeli, hogy az Olaszországgal való eddig érvényben volt kereskedelmi szerződés határozatai, a hatályukat vesztő határozatokat kivéve, továbbá is érvényben maradnak és csupán néhány vámtétel változtatást meg, azaz egészítették ki.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, okt. 13.

Buza okt. — — — — 10.24
Buza apr.-re — — — — 10.60

Rozs okt.-re	— — — —	7.71
Tengeri májusra 1905.	— — — —	8.11
Zab okt.-re	— — — —	7.45
Repcze aug.-ra	— — — —	11.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1904. okt. 13.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — —	119.20
Magyar koronajárdék 4%	— — — —	97.85
Magyar koronajárdék 3½%	— — — —	88.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — —	97.75
Horváth-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — — —	98.50
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcson	— — — —	212.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcson	— — — —	164.—
Osztrák járdék papirban	— — — —	99.50
Osztrák járdék ezüstben	— — — —	100.—
Osztrák járdék aranyban	— — — —	119.50
Osztrák korona járdék	— — — —	99.50
1860. oszt. államsorsjegyek	— — — —	164.—
Osztrák magyar bankrészevény	— — — —	1635.—
Magyar hitelbank részevény	— — — —	778.75
Osztrák hitelbank intézeti részevény	— — — —	668.50
Osztrák-magyar államvasuti részevény	— — — —	643.50
20 frankos arany (Napolendor)	— — — —	19.02
Német birodalmi márka	— — — —	117.52
London vista	— — — —	239.40
Páris vista	— — — —	95.22
20 márkás arany	— — — —	23.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Siker hirdetésekkel

csak a hirdetések ezélszerű fogalmazásával, megfelelő tipografiai alakjával és az alkalmas újságok helyes megválasztásával érhető el. Ennek elérése ezélszélből forduljon **Mosse Rudolf hirdetési irodájához Budapest, IV. Ferencziek-teré 3,** ezen iroda a siker elérése érdekében szükséges felvilágosításokkal díjmentesen szolgál. — Csak az újságok eredeti sorarai, nagyobb megbízásoknál legmagasabb árkedvezmények engedélyezése mellett számíttatnak fel; ezen intézet igénybevétele által több nagy előny mellett a hirdetési 882. költségekben megtakarítás is elérhető.

A „Wiener Allgemeine Medicinischen Zeitung“

című orvosi szaklapban olvasható:

Wilhelm Ferencz gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó-Asztria által feltalált Wilhelm-féle antiarthritikus antireumatikus vértisztító tea, ez a gyorsan ismertté vált gyógyszer, illetékes nyilatkozat szerint is minden időben a vérnek minden beteges lerakódása ellen alapos gyógyszernek bizonyult minden korbéli és nembéli embernek. Az ezer féle gyógymód, melyet vele a csuznál, reumánál, ideg-, izom- és izületi bántalmaknál el lehet érni, biztosítják e szernek a nevezett bántalmak ellen való kitűnő gyógyszer híret. Ép így bőrkiütéseknél, nemi betegségeknél, akármilyen régi és elhanyagolt bajok legyenek is ezek, miután ez a szer belső használatnál az egész szervezetet megtisztítja s Hämorrhoidális betegségek és székrekedés, májbajok, a sárgaság ellen valódi kincsét ér ez a tea, csak valódi legyen a tea és nem szabad utáztat által megtéveszteniünk magunkat mert ily esetben eredmény nélkül adjuk ki a pénzt. Az igazi, orvosi előírás után készült Wilhelm-féle antiarthritikus antireumatikus vértisztító tea használati utasítással együtt a feltalálótól **Wilhelm Ferencz** gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító Neunkirchen, vagy fiókjaitól rendelhető meg.

„Nagyvárad^Ai Hitelbank“

részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses

jelzálogkölcsonöket nyujt,

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsonkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozásu kölcsonöket bélyeg- és illetékmentesen convertál.

Elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5°-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett lezámitol váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

739

Az igazgatóság.

HOFFER BERTALAN PAPLANGYÁRA.

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca, Adorján ház.

Minthogy más vállalat miatt

paplangyáramat feloszlatom,

a raktáron levő összes **KÉSZ PAPLANOK**, Cachmir kelmék, szines glottok, schiffonok, maradék kelmék stb, minden elfogadható áron elárusittatnak.

Berendezés és gépek olcsón eladók. **HOFFER BERTALAN**

Helyiség átadó.

paplangyára

Szilágyi Dezső-utca, (Adorján ház).

Hatóságilag **végeladás!**
engedélyezett

Más vállalat miatt helybeli

kézmű-, divatáru- és confectiono-

(kész női- és gyermek-felöltők) üzletünket

feloszlattjuk s az árukat készpénz fizetés mellett gyári áron alul kiárusitjuk.

Tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI

Bémer-tér, színházzal szemben.

Berendezés eladó.

Üzlethelyiség kiadó.

Árjegyzék kivonat

Flegman Ármin

kész felöltők és kostüm-szövetek gyáriraktarából
NAGYVÁRAD OLASZI BÉMER-TÉR.

Gyermekköpeny 10 koronától.

Női Havlok 10 koronától.

Leány Paletot 9 koronától.

Honi gyártmányu costüm kelmék (tisza gyapju) minden színben	1 kor.	96 fil.
Honi gyártmányu costüm kelmék (140. czm. széles)	3 kor.	35 fil.
Honi gyártmányu costüm kelmék leg-finomabb	7 kor.	90 fil.
Női ruhaszövetek, jó minőségű,	50 fil.	értől
Costüm szövetek, 120 czm. széles	112	»
Divat kostüm szövet, 140 czm. sz.	240	»
Fekete jó ruha kelme 120 czm.	196	»
Fekete jó costüm kelme 140 czm.	336	»
Különlegességek finom costüm posztókból fekete és színesben 5 koronától 14 koronáig méterje.		
Színes selyem, mintázott	150	fillértől.
Legujabb blous selyem	250	»
Különlegesség blous selyem	5	kor.-tól
Gyönyörű fekete selyemek ugy sima, mint mintázottban	2-50—10	kor.-ig.

Női felöltő, jó őszű	9	kor.-tól
Női felöltő, jó téli	15	»
Női paletot, jó hosszú	16	»
Női bunda, finom	75	»
Gyermek felöltő	6	»
Gyermek köpeny	10	»
Leány kabát	9	»
Leány Havlok	10	»
Leány köpeny	14	»
Női szörme bol	3	»
Női szörme muff	2-25	»

Honi gyártmányu vásznak , melyek kiváló jó minőségéért teljes szavazatosságot vállalok, legholcsóbb árban.		
Egy vég jó vászon	12	kor.-tól
Egy vég jobb vászon	14	»
Egy vég finom vászon	17	»
Egy vég fehérnemű vászon	25	»
Egy vég ágynemű vászon	35	»
Egy vég valódi rumburgi vászon	49	koronától 140 koronáig
Egy 6 szem tiszta czérna teríték	5	kor. tól
Egy jó ágycarnitura (3 dr.)	12	»
Egy jó szőnyeg	10	»
Egy jó paplan	10	»
Egy jó matracz	10	»
Egy jó csipkefüggöny	8	»
Egy jó szövet függöny	7	»
Színes ablak függöny	40	fillér.

Kész női blousokban folytonos újdonságok ugy selyem-, mint posztó- és szövetből.

Női fehérnemű a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig. | Férfi fehérneműek legjobban minőségben | női-, férfi és gyermek harisnyák gyári áron

Női és férfi esőernyők minden minőségben.

NÖIFELÖLTŐK ÉS COSTÜMÖK, MÉRTÉK UTÁN,

mérsékelt árakban készítettnek.

«Pontos kiszolgálás»

«Csakis megbízható jó árak»

«Szolid szabott árak»